

teljessé a kereszthalál után. Attenborough él a párhuzammal: de a kálváriát nála még Dél-Afrikában járja Gandhi, később, éppen tanítása nyomán, már a tömegek járják, mint a sópároló előtti megveretéskor, a szenvedést vállaló ellent nem állás első győzelmekor. És párhuzam a „halált Gandhira!” is, ám a hatalom – Nehru – visszaszorítja a sokaságból jött hangot Kalkuttában.

De Attenborough Gandhija a filmben gyakran úgy győz, mint aki veszít, valójában önmagával szemben. Ugyanúgy, mint Németh Lászlónál: „Az ön nagysága éppen az, Mr. Gandhi – mondja Taylor –; hogy visszaadja a hitünk az ember isteni természetében”. Gandhi válasza: „Igen, igen. De meg tudom-e őrizni ezt a hitet önmagamnak?” A végső pillanatok a filmben is: *kapaszkodás* ebbe a hitbe. Krisztussal ellentétben, aki hitet adott az Embernek. De a „krisztusi” szó nemcsak Krisztust jelenti, hiszen rajta kívül mindenki más ember. Útja is csak megközelítheti az övét. A *vállalásban* is, a *szenvedésben* is, a *pokolraszállásban* is. Ezért talán mégis krisztusi volt Gandhi. És ez is jelen van az Attenborough-filmben.

K **Lezsák Sándor: BÉKEBELI ÉJSZAKA.** A költőt jó tíz éve mutatta be Buda Ferenc a kecskeméti Forrásban. Azóta találkozhattunk nevével különböző irodalmi folyóiratokban, és 1979-ben a Móra Könyvkiadónál megjelentetett *Madárúton* című antológiában. Olvashattuk költeményeit az 1981-ben, a Forrás könyvek sorozatában kiadott *Szavak piacán* című gyűjteményben, amelyik címét a költő egyik versétől kölcsönözte. Ez a kiadvány Lezsák Sándoron kívül még három – önálló kötetten nem rendelkező – kiskunsgági költő alkotásait tartalmazta. Most pedig, több mint tízezer jelenléte után, kezünkbe vehetjük első verseskötetét.

Ö Minden ilyen megkésett művet, mint öreg szülők első gyermekét, a várakozásban megfáradt idő őszi színei lengik körül. Hiszen amíg kényszerűségből a szerző fiókjában vagy valamelyik kiadónál fekszik egy-egy könyv, van elég idő arra, hogy a róla ejtett szavak titokként fedjék be. E meleg titok-fedelet, ami mégiscsak baráti és együttérző szavak szötte, most a nyomda Lezsák Sándor verseiről is lerántotta, hogy fényes konfekció-borítóba öltöztesse őket. Ilyenkor nem egy szerző érzi azt, hogy amire a legjobban vágyott, könyve megjelenésére, annak beteljesedése tulajdonképpen nem más, mint álmaiba történő durva beavatkozás. Ezt az érzést erősíti aztán a kritikák ördögi csúfolódása is, amikor törődött arcú költőket költöztetnek be ifjabb korú verseikbe, mintha a *Nagyon fáj* József Attiláját a *Nem én*

kiáltok költeményeivel azonosítanak. Vagy amikor első kötetes törődött arcú komoly verseket mutatnak ifjabb, felnőtt gondokra még éretlen arcúaknak. Mindez a költőt útjának árkába szédítheti, ahonnan verseit, önnön sorsát, sőt a világot is csak ördöginek fogja látni.

Lezsák Sándor mindegyikre mintha előre számított volna. A *Békebeli Éjszaka*-t a leglényegesebb dolgokra való figyelés, a témaválasztás (ha lehet ezt versek esetében mondani) igen markánsá, férfiasá teszi. Ugyanakkor a szerző mégis, mint egy túlbiztosításból, alig-alig meri mondandóját magára hagyni, hogy éljen, fejlődjen saját törvényei szerint. Ki-kiáll versei elé, hogy mint riportot közvetítse őket, kikacsint, kibúsul belőlük vagy éppen fityiszt mutat. Magával a léttel szembeni bizalmatlanságot érzem ebben. Pedig jobban bízhatna, mert versei nemegyszer szíven ütik az embert, olyan szépen tudnak megszólalni. Nagy László *Versben bújdosó* verscíme juttatja eszembe: ahogy a teremtető Isten a világban, úgy kell a személyiségnek a versben jelen lennie, mindenütt és mégis megfoghatatlannul. Azt írja Lezsák Sándor a vallomásában: „Személyem Köztársasága vagy önálló lesz, vagy szétmállok én is az időben”. Először szabadítsa föl verseit önmaga zsarnoksága, félelmei alól, akkor azok majd meg fogják alakítani személye független köztársaságát. (*Kozmosz könyvek*, 1983)

Szöllösi Zoltán